Ombudet for
barn og unge
Akershus, Buskerud og Østfold

En god skoletid, og en avgangsfeiring for alle

Nadderud vgs

25.November 2026

Henrikke Bugdø-Aarseth

Hvem er vi?

Alt henger sammen!

Barnehagen

Foran skjermen

Idrettslaget

Kulturskolen

en

Turlaget

Russetid

Lekeplassen

Foran skjermen

Akebakke

Nabolaget

Foran skjermen

Bursdagen

Venner

Videregående skole 16 – 19 år

Livet på skolen- bra eller dårlig?

De fleste trives, og har det bra!

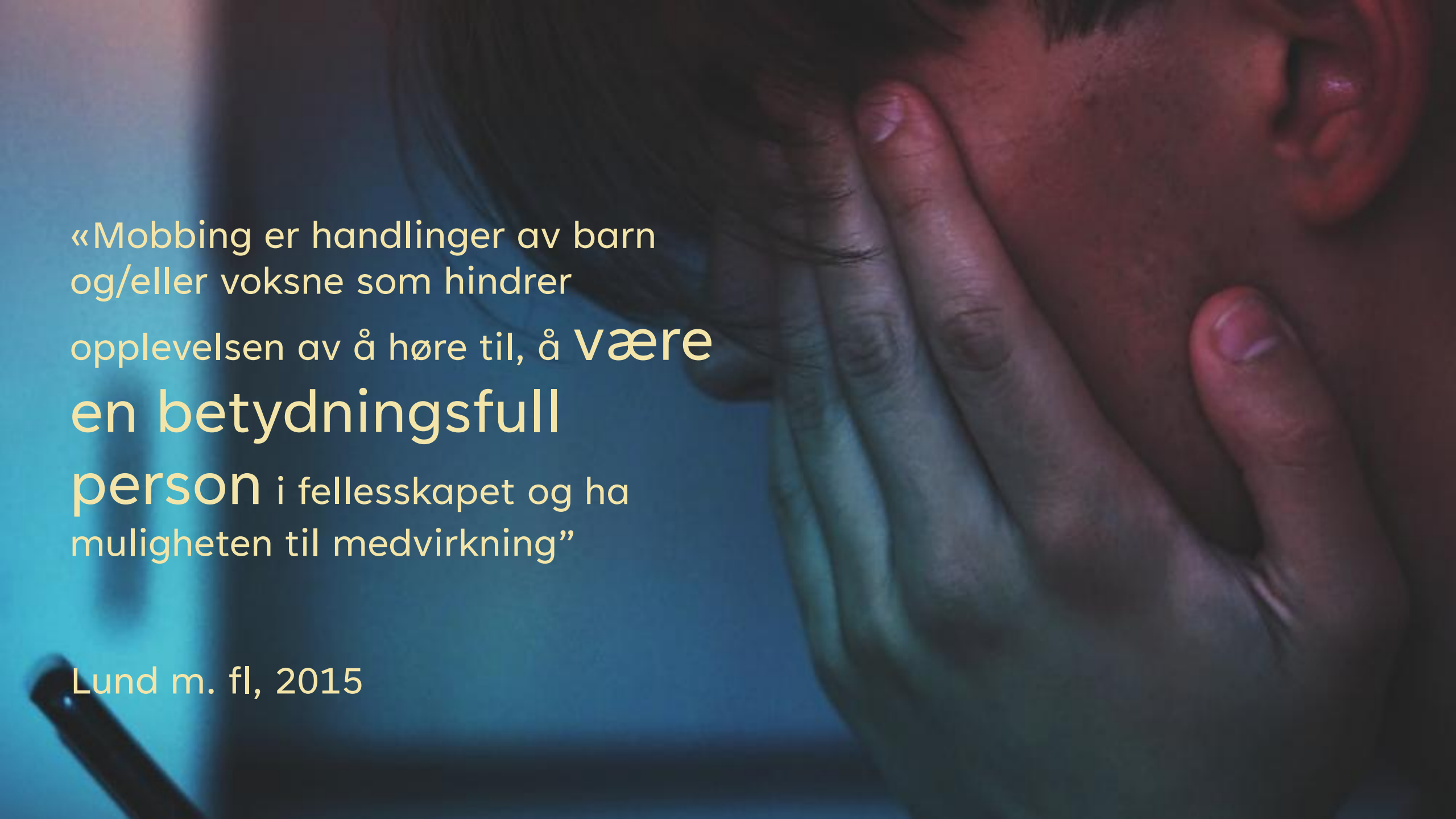
Likevel viser Ungdataresultatene:

1 av 10 har ikke en god venn

1 av 10 opplever mobbing

1 av 4 kjenner på ensomhet

«Mobbing er handlinger av barn og/eller voksne som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og ha muligheten til medvirkning”

Lund m. fl, 2015

Mobbing skjer ikke på individnivå, men oppstår i et utrygt miljø som tillater utenforskap og krenkelser.

Verdens beste foreldre!

Og tidenes høyeste mobbetall..

“Jeg må snakke for mitt barn og sørge for at mitt barn har det bra, så får andre sørge for sine barn”

Mor til elev på vgs.

“Så lenge mitt barn får være med og har det bra, så kan ikke jeg tenke på alle andre”

Voksenkultur=barnekultur

Hvor inkluderende er du egentlig?

- Hvem lar du sitte på når du kjører ungdommen din til og fra aktiviteter?
- Hvem spør du om når ungdommen din forteller om dagen sin?
- Hvordan snakker du om medelever, venner eller andre voksne?
- Hvem velger du å si hei til og snakke med?

Ungdommen din hører hva du sier, men de gjør det det gjør.

Snakk sammen!

Hvordan kan dere som foresatte forårsake utenforskap?

Når begynner vi å feire russetid?

Rosaruss - klær, tilbehør og rosarussekort - Printhub .no

Rosaruss er en spennende tid for de små. Vi er norgesledende leverandør til rosarussen, og tilbyr rask levering av alt en **rosaruss** kan drømme om.

Norsk feiring

Helt unik på fire områder!

Vi er det eneste landet i verden, som:

- Feirer at vi er ferdige med skolen FØR vi er ferdige med skolen
- Feirer i eksklusive grupper basert på status, økonomi, og gamle vennskap, og ikke som klasse og kull
- Feirer i 3 år, og intensiverer feiringen rett før eksamen som avgjør hvilket studie du kommer inn på eller hvilken jobb du får
- Har en feiring som ikke er i skolens regi, men har blitt sett på som privat

Jeg går på vg1 nå og har ingen russegruppe. Jeg kommer derfor ikke til å være russ; det er for sent.

Gutt 16 år, oktober på vg1

Det var igjen noen ledige plasser på bussen, og vi fikk være med. Så oppdaget vi at de hadde en egen snapgruppe med de som var «originalt» med på bussen, der de avtalte egne fester. Jeg har betalt 40 000kr for å fortsatt stå utenfor

Hva sier elever på vgs i Akershus, om feiringen?

Ungdataundersøkelsen 2026 viser at:

- 1 av 5 gruer seg til feiringen
- 1 av 3 mener forberedelser til feiringen gjør at medelever utestenges
- 1 av 5 føler et økonomisk press på å kjøpe utstyr, bil og buss
- 1 av 3 mener planlegging og feiringen tar for mye tid fra skolearbeidet

Det er mange sider ved feiringen

- Kan være bra, men…
- Ikke alle får være med. Mange faller utenfor pga manglende økonomiske ressurser, lav status, nedsatt funksjonsevne, kulturell eller religiøs tilhørighet som ikke er forenlig med formen på feiringen
- Russegruppe er ikke det sammen som en vennegruppe. Du må gjennom opptaksprøver, godkjenning og testing gjennom årene for å bevise at du er god nok for å være med.
- Gruppene har regler og egne bord der de utvalgte får sitte. Setter du deg på feil bord, så kan du utsettes for krenkelser og henges ut på sosiale medier
- Du er ikke sikret sosialt ved å bli med på buss eller gruppe. Hvis du ikke lever opp til kravene, eller du gjør noe gruppen ikke liker, så kan du stemmes ut
- Mange presses til grenseoverskridende handlinger med rus, sex, og oppførsel som feks å velge bort venner
- Flere får emosjonelle vansker etter vgs
- Pin, ringer og gruppegensere viser mest av alt hvem som står utenfor. Det er ikke lov til å gruppere seg, utestenge og gå med gruppegensere på jobb. Hvorfor har vi ikke samme standard og forventninger til ungdom på skole og fritid?
- Når mindreårige får være med på rulling og fest, er det ofte opptaksprøver (sex, rusbruk mm) som opptakskrav. Ikke la andre enn avgangselevene feire
- Planlegging og gjennomføring av feiringen, krever mye, og kan påvirke resultater og muligheter

“Vi har brukt hele barndommen på å bidra til vennskap og inkludering, og omtanke for andre. Hvorfor setter vi det til side når de begynner på vgs?”

Big business!

- 40000 nye russ hvert år, som ennå ikke har negative erfaringer med markedsaktører
- De definerer hvordan feiringen skal være. Ungdom eier ikke sin egen feiring i dag
- Aktørene driver ulovlig markedsføring overfor barn under 18 år. Det er for eksempel ikke lov å ha direkte reklame for utstyr og feiring, eller ta direkte kontakt
- Flere bruker metoder som for eksempel grooming der de sjekker opp ungdommer for å få de til å kjøpe utstyr og bli med i arbeidet
- De ansetter ungdom til å være ambassadører for sine klær og ustyr
- Flere markedsaktører har også ulovlige kontrakter
- Kontrakter inngått med barn under 18 år, er ugyldige

Tips oss om russereklame og kontrakter

Russefeiring har blitt «big business» for mange aktører. Nå ønsker vi tips fra ungdom, russ, foreldre eller andre som har sett markedsføring og kontrakter de reagerer på.

Publisert: 9. april 2024
Oppdatert: 20. jun 2025

Send oss anonymt tips

Tips oss om russereklame og kontrakter - Forbrukertilsynet

Internkontrakter

- Mange grupper har internkontrakter for å bli enige om samarbeid og økonomi
- Ofte er det andre krav i kontrakten
- Det kan være regler for oppførsel og «leveranse» av hvor kule de skal være, hvor mye de skal feste mm
- Regler for hva som gjør at du kan stemmes ut
- Bøtelegging hvis du sier noe stygt om noen, hvis du oppfører deg på en viss måte, hvis du kommer 1 minutt for sent til arbeid, hvis du snakker i munnen på leder i møter
- Ofte har bussjef eller andre, særrettigheter
- Kontraktene har ofte ikke god nok økonomisk avtale, og ingen makstak på utgifter
- Ofte er det privatpersoner som får pengene inn på sin konto- lite åpenhet om hva som faktisk brukes
- Taushets avtaler- det blir bøtelagt hvis du forteller om hva som står i kontrakten eller eks dekknavn til gruppen/bussen, og i verste fall kan du stemmes ut uten å få med deg pengene du har betalt inn til bussen
- Er det lov? Er det lurt?
- Ofte er kravene så urimelige at avtalen er ugyldig

Råd til deg med ungdom som vil på buss, eller har busskontrakt

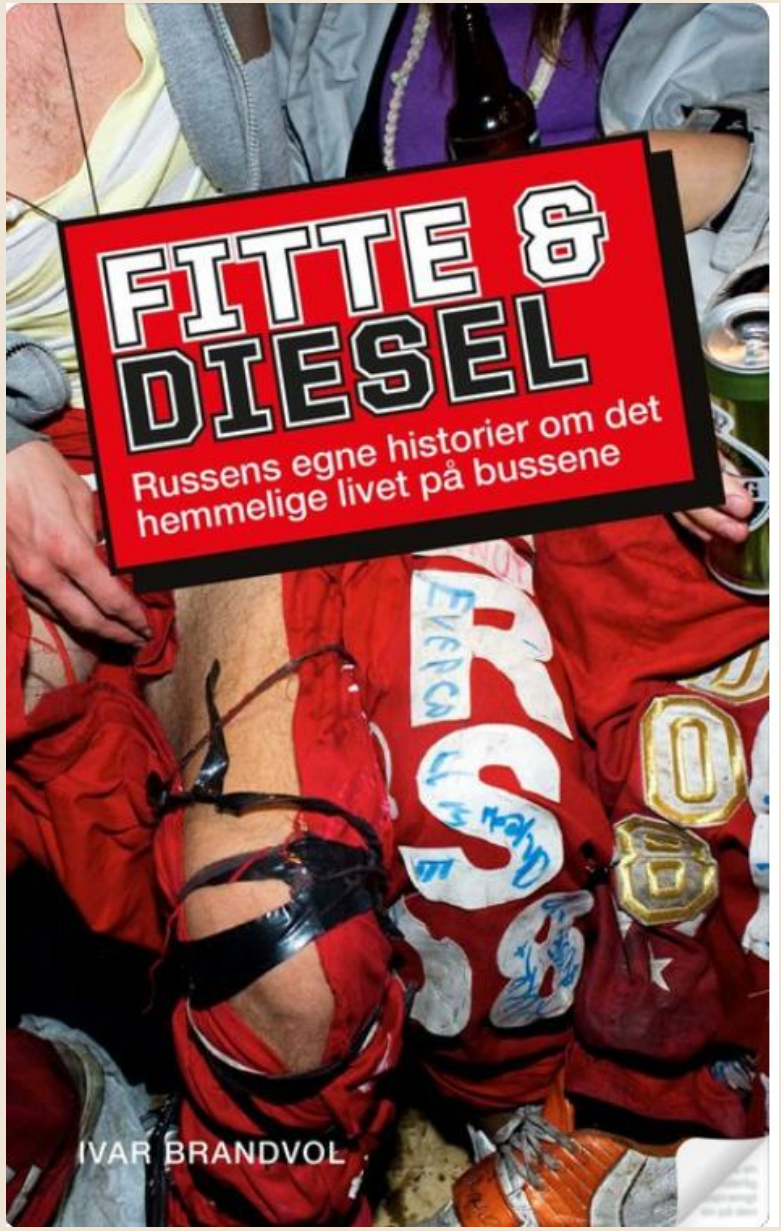
(og husk- de aller færreste er på buss)

Råd til deg med ungdom som ønsker seg buss, eller har busskontrakt

1. **Det er lov å si nei**
2. **Foreldre må stå sammen**
3. **Å være på buss/gruppe sikrer deg ikke sosialt**
4. **Involver deg med en gang**
   - Reflekter om hva slags feiring de egentlig vil ha
   - Hvordan ønsker de at tiden på vgs skal være?
   - Regn på hva den reelle kostnaden vil være
   - Hva er man villig til å velge bort for å få være med

4. **Les kontraktene nøye!**
   - Opprett en organisasjon med sperret/lukket konto
   - Sørg for åpenhet og innsyn i regnskap
   - Ha et tak på hvor mye som skal brukes
   - Er det gebyrer for å trekke seg? Er de graderte etter tidspunkt?
   - Se etter evt taushetsklausuler
   - Fjern regler for utstemming og utestenging
   - Har noen fått særrettigheter?

Lesetips

FITTE &
DIESEL
Russens egne historier om det hemmelige livet på bussene
IVAR BRANDVOL

https://vfb.no/content/uploads/2026/09/Veileder-til-foresatte-1.pdf

Tegn | Spør Copilot | 1 av 19

https://www.facebook.com/groups/384780452311578

på Facebook

Russeforeldre på 2020-tallet

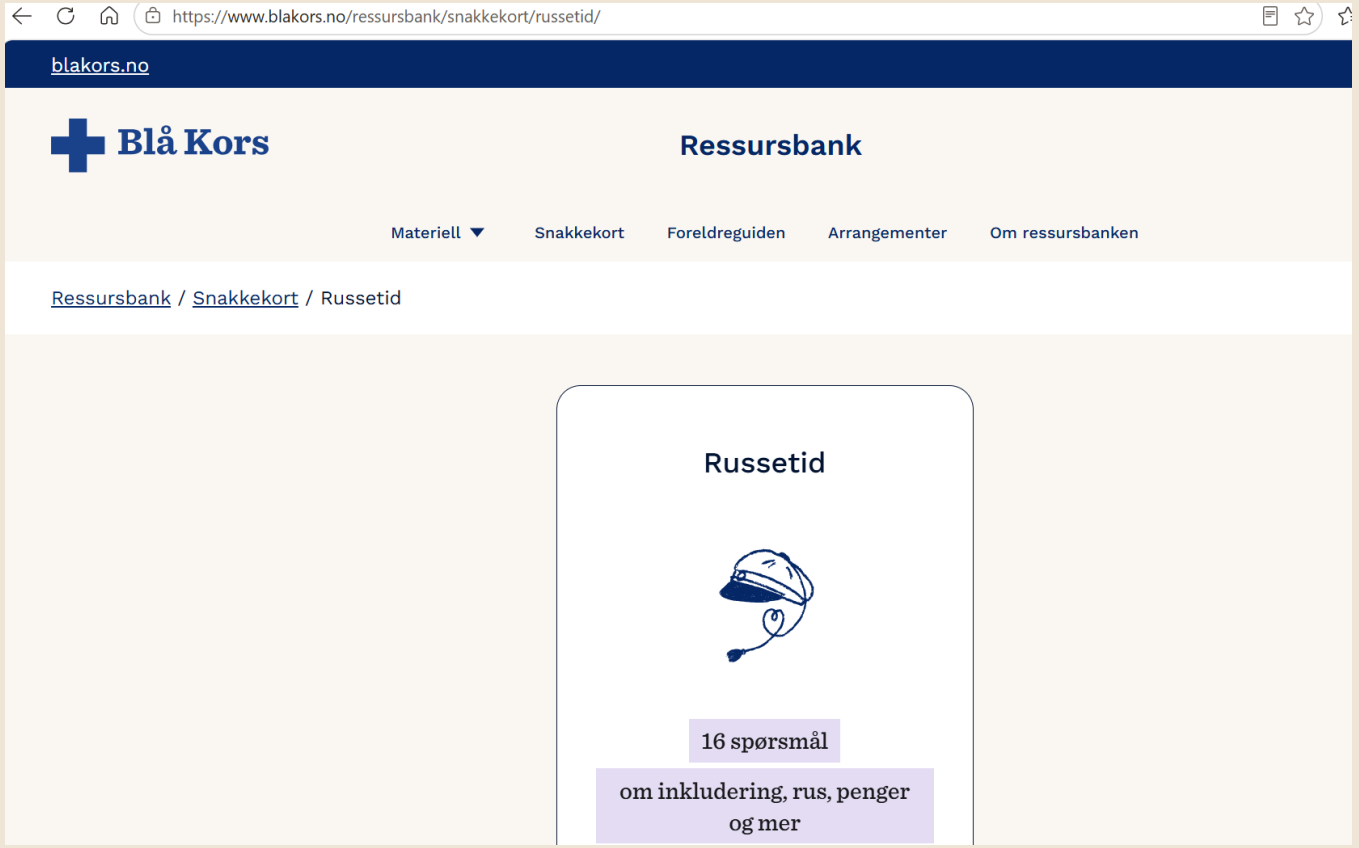
Privat gruppe · 9,8 k medlemmer

+ Inviter | Del | Er medlem

Om | Diskusjon | Guider | Fremhevet | Medlemmer | Arrangementer | Medier | Filer

Tips for å legge til rette for en god samtale om russetid, mellom foresatte og ungdom

[Materiell om russetiden - Blå Kors ressursbank]

Peter er lettet fordi han har fått plass i en russegruppe. Men bestekompisen kom ikke inn i gruppa. Hva kan Peter gjøre?

Ski-russen -48 samlet til 70-årsjubileum hos Herborg

En ting alle elever har felles:

Klassen

«Feiringen ble veldig bra! Fellesarrangementene, klassevors, temadager og russerevyen skapte fellesskap, og det er vi så stolte av!»

Videregående skole- ny start, nye muligheter?

VS

Skal barnet ditt binde seg til en liten gruppe gjennom mange år, eller få mulighet til å få et stort nettverk og bli kjent med nye mennesker og få nye vennskap?

Eksamensplan 2027

Skriftlig eksamen

Muntlig eksamen og undervisning

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
3.5	4.5	5.5	6.5	7.5	8.5	9.5
10.5	11.5	12.5	13.5	14.5	15.5	16.5
17.5 	18.5	19.5	20.5	21.5	22.5	23.5
24.5	25.5	26.5	27.5	28.5	29.5	30.5
31.5	1.6	2.6	3.6	4.6	5.6	6.6
7.6	8.6	9.6	10.6	11.6	12.6	13.6
14.6	15.6	16.5	17.6	18.6 Standpunkt karakter	19.6 	20.6

Kan vi tenke nytt?

Hva skjer i Norge?

- Ungdom leder an arbeidet
- Alle fylker er med på samme utvikling:
  - fra grupper til klasse og kull
  - et sted å være
  - hjelp og veiledning
  - tidspunkt
- Endrede regler m russebuss pga manglende trafikksikkerhet
- Tilsyn av markedsaktører
- Feiringen skal vare 1 uke etter eksamen, sammen som kull og klasse

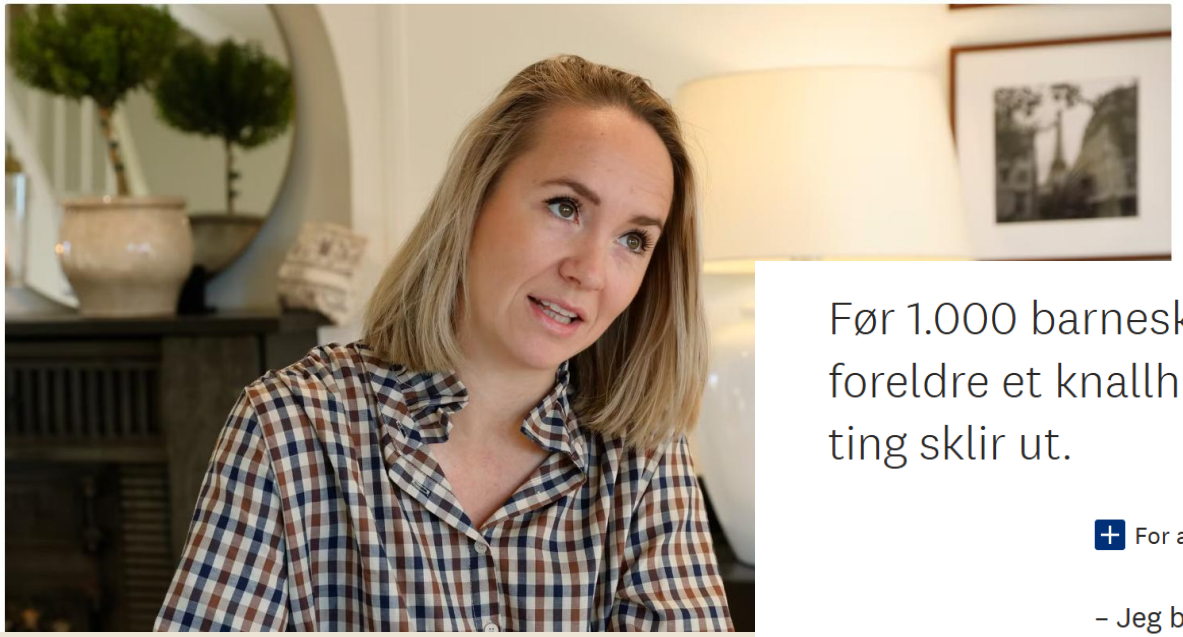

Hva drømmer ungdom om?

«Vi ønsker en feiring som klasse og kull, uten grupper, på et felles sted, i en uke etter vitnemålsutdeling”

Oppvekst

– Slutt å si «sånn har det blitt»

Før 1.000 barneskoleelever samles på Ramstad ungdomsskole, tar foreldre et knallhardt oppgjør med egen kultur. – Vi må slutte å godta at ting sklir ut.

For abonnenter

– Jeg blir helt matt! Og det dummeste jeg hører, er når voksne bare trekker på skuldrene og sier «ja, men sånn har det blitt», sier Martine Dyrhol-Bjørstad, FAU-leder ved Blommenholm skole.

– Det sa de om smarttelefoner, om sosiale medier og russetiden. Vi kan ikke bare akseptere at ting sklir ut. Hvis vi synes det er dumt, så har vi som voksne et fordømt ansvar for å gjøre noe med det.

– En superkraft

Bakgrunnen for oppgjøret er et større, tverrfaglig samarbeidsprosjekt kalt «Inkluderende Nærmiljø».

Initiativet kom opprinnelig fra fritidsaktiviteter som ba rektorene om hjelp til å håndtere utfordringer med blant annet språkbruk.

Nå skjer det en endring i hele Norge- vil du bli med og bidra til å realisere en ny feiring?

Ombudet for
barn og unge
Akershus, Buskerud og Østfold

Det viktige samarbeidet

Skole- elev- foresatte

Hva kan du som foresatt gjøre?

- **Støtt en inkluderende feiring for hele kullet og klassen**, med aktiviteter som samler elevene i perioden etter eksamen.
- **Bli godt kjent med de andre foresatte i klassen/på trinnet, og samarbeid!** Bli enige om felles forventninger og grenser.
- **Opprett en kommunikasjonskanal for foresatte**, for eksempel på Teams, Messenger eller WhatsApp, der dere kan dele informasjon og ha dialog om klassemiljø og feiring.
- **Arranger sosiale aktiviteter for klassen gjennom hele videregående**, slik at elevene bygger tilhørighet og fellesskap over tid.
- **Snakk med ungdommen din om hva slags feiring den ønsker seg**, og hvilke verdier og forventninger som bør prege den.
- **Delta i foreldresamarbeidet eller FAU**, og støtt skolens og elevenes arbeid for en trygg og inkluderende kull- og klassefeiring.
- **Våg å sette grenser**, fordi tydelige rammer skaper trygghet.
- **Vær bevisst på risiko knyttet til rus**, og lær deg tegn på bruk slik at du kan reagere tidlig ved behov.
- **Ha en åpen og tillitsfull dialog med ungdommen din**. Vis at de alltid kan komme til deg, samtidig som du er tydelig når det er nødvendig.
- **Bry deg om alle ungdommene i miljøet**. Bidra til inkludering, hjelp med transport når det er mulig, og vis at du er en trygg voksen som ser og bryr seg.
- **Vær tilgjengelig under feiringen**. Ha telefonen på, vær edru når det trengs, og vær forberedt på å hjelpe dersom din eller andre ungdommer trenger støtte

Tips og mer informasjon og råd til foresatte

[Veileder til foresatte]

[Digitalt foreldremøte om russetid: Veien til ny avgangsfeiring]

Vær en heiagjeng i livet til **alle** ungdommer

Ombudet for
barn og unge

Akershus, Buskerud og Østfold

Henrikke Bugdø-
Aarseth

48 99 07 40

henrikkeb
@bfk.no